hans við skil á kröfulýsingu ekki slíkar afsakanlegar ástæður fyrir drætti kröfulýsingar sem 111. gr. laga nr. 6/1978 tekur til.

Samkvæmt því sem nú hefur verið rakið þykja ekki vera forsendur til að fallast á þá kröfu sóknaraðila að kröfulýsing hans í þrotabú Hafskips hf. komi til álita við búskiptin samkvæmt heimild í 111. gr. laga nr. 6/1978. Rétt þykir þó að málskostnaður í máli þessu verði látinn falla niður.

Það athugast að í máli þessu hafa verið lögð fram allmörg skjöl á erlendu tungumáli án þess að þeim hafi fylgt þýðing á hið lögboðna þingmál, sbr. 40. gr. laga nr. 85/1936.

Markús Sigurbjörnsson borgarfógeti kvað upp úrskurð þennan.

Úrskurðarorð:

Hafnað er kröfu sóknaraðila, Trans Container Leasing UK Ltd. vegna Trans Container Technical A.G., um að kröfulýsing hans í þrotabú Hafskips hf. fái komist að við búskiptin.

Málskostnaður fellur niður.

Föstudaginn 12. september 1986.

Nr. 233/1986. **Trans Container Leasing (U.K.) Ltd. vegna Trans Container Leasing AG**
gegn
Þrotabúi Hafskips hf.

Kærumál. Gjaldþrotalög. Kröfulýsingarfrestur. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Magnús Thoroddsen, Bjarni K. Bjarnason og Þór Vilhjálmsson.

Sóknaraðili kærði hinn 31. júlí 1986 til Hæstaréttar úrskurð skiptaréttar Reyjavíkur 23. s.m., með heimild í 1. mgr. 2. tl. 21. gr. laga nr. 75/1973. Kæran barst Hæstarétti 22. ágúst sl.

Sóknaraðili gerir þá kröfu, að úrskurði skiptaréttar verði breytt á þann veg, að krafan, sem um er deilt, „verði tekin til greina við úthlutun úr búinu." Þá er krafist kærumálskostnaðar. Skilja verður

kröfugerð sóknaraðila þannig, að viðurkennt verði, að krafa hans að fjárhæð 288.335,81 bandaríkjadalir á hendur varnaraðila fái komist að við búskiptin.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar.

Með skírskotun til forsendna hins kærða úrskurðar þykir rétt að staðfesta hann.

Rétt er að kærumálskostnaður falli niður.

Dómsorð:

Hinn kærði úrskurður á að vera óraskaður.

Kærumálskostnaður fellur niður.

Sératkvæði
Þórs Vilhjálmssonar hæstaréttardómara.

Eftir 111. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978 getur krafa, sem lýst er eftir lok kröfulýsingarfrests, komið til greina við úthlutun úr þrotabúi, ef skiptaráðandi telur að „afsakanlegt sé vegna búsetu kröfuhafa í öðru landi eða af svipuðum ástæðum að kröfulýsing dróst." Segir í greinargerð, sem fylgdi frumvarpinu til gjaldþrotalaga, þegar það var lagt fyrir Alþingi, að reglan eigi að koma í veg fyrir bersýnilega ósanngjörn málalok „og verður skiptaráðandi að hafa þann tilgang í huga við skýringu á henni og einstakar ákvarðanir sínar." Sóknaraðili sendi kröfulýsingu sína frá Bretlandi með bréfi 14. maí sl. Hraðboðakerfi það, sem hann byggði á, dugði ekki til að bréfið kæmist til viðtakanda 15. maí. Sanngirnisrök tel ég leiða til þeirrar niðurstöðu að krafan skuli koma til álita. Er þá m.a. á það að líta, hve stuttu eftir lok hins auglýsta frests bréfið barst. Þá er og á það að líta, að í öðrum ákvæðum íslenskra laga kemur fram, að mistök þeirra sem annast boðburð skuli ekki, þar sem þessi ákvæði eiga við, koma sendanda í koll, sbr. 39. gr. laga nr. 7/1936 og 61. gr. laga nr. 39/1922. Ég tel því að fella eigi hinn kærða úrskurð úr gildi og leggja fyrir skiptaráðanda að fara með kröfu sóknaraðila eins og hún hefði komið í hans hendur innan loka kröfulýsingarfrests.

Úrskurður skiptaréttar Reykjavíkur 23. júlí 1986.

I.

Mál þetta var tekið til úrskurðar að undangengnum munnlegum málflutningi þann 18. júlí 1986.

Sóknaraðili málsins, Othar Örn Petersen hæstaréttarlögmaður, fyrir hönd Trans Container Leasing UK Ltd. vegna Trans Container Leasing A.G., krefst þess að lýst krafa þessa aðila í þrotabú Hafskips hf., að fjárhæð 288.335,81 bandaríkjadalir, verði tekin til greina við úthlutun úr búinu. Hann krefst einnig málskostnaðar úr hendi varnaraðila í máli þessu samkvæmt gjaldskrá LMFÍ.

Varnaraðili, þrotabú Hafskips hf., krefst þess að hafnað verði kröfum sóknaraðila um að fyrrnefnd fjárkrafa hans komi til greina við úthlutun úr búinu. Varnaraðili krefst málskostnaðar úr hendi sóknaraðila samkvæmt gjaldskrá LMFÍ.

II.

Málavextir eru þeir að bú Hafskips hf., Reykjavík, var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur uppkveðnum þann 6. desember 1985. Sama dag skipaði skiptaráðandi þrjá bústjóra til bráðabirgða í búinu, lögmennina Gest Jónsson, Jóhann H. Níelsson og Viðar Má Matthíasson. Innköllun til skuldheimtumanna búsins var gefin út þann 27. desember 1985, og birtist hún fyrra sinni í Lögbirtingarblaði, sem út kom þann 15. janúar 1986. Samkvæmt heimild í 3. mgr. 19. gr. laga nr. 6/1978, sbr. 1. gr. laga nr. 98/1985, var kröfulýsingarfrestur í búinu ákveðinn fjórir mánuðir, og lauk honum því þann 15. maí 1986.

Áðurnefndum bústjórum til bráðabirgða var falið að tilkynna þeim, sem vitað var að talið gætu til krafna gegn búinu, um gjaldþrotaskiptin og hvenær kröfulýsingarfresti lyki, sbr. 2. mgr. 87. gr. nefndra laga. Eintak dreifibréfs þeirra umrædds efnis, sem dagsett er 10. janúar 1986, hefur verið lagt fram í máli þessu í myndriti, áritað af sóknaraðila um móttöku 21. apríl 1986. Með bréfi dagsettu þann 30. apríl 1986 beindi sóknaraðili þeirri fyrirspurn til skiptaráðandans í Reykjavík hvort fram væru komnar kröfur af hans hendi í búið, en í bréfi þessu var greint frá því að hann teldi að svo ætti að vera en gæti þó ekki slegið því föstu vegna starfsmannaskipta. Þessari fyrirspurn svöruðu bústjórar í þrotabúinu með svonefndri „telefax" sendingu þann 13. maí 1986 þar sem fram kom að krafa hefði ekki borist frá sóknaraðila og áréttað að kröfulýsing yrði að berast skiptaráðandanum í Reykjavík eigi síðan en þann 15. þess mánaðar.

Þann 16. maí 1986, eða einum degi eftir lok kröfulýsingarfrests, barst skiptaráðanda kröfulýsing sóknaraðila þessa máls, þeirrar fjárhæðar sem áður greinir, en krafa þessi mun eiga rætur að rekja til leigusamninga

sóknaraðila við hið gjaldþrota félag um vörugáma. Með bréfi dagsettu 9. júní 1986 tilkynntu bústjórar sóknaraðila að krafa hans hefði ekki borist í tæka tíð og að hún yrði af þeim sökum ekki tekin inn á skrá um lýstar kröfur í búið. Í bréfi þessu, sem lagt hefur verið fram í máli þessu, er bent á að sóknaraðili eigi þess kost samkvæmt 111. gr. laga nr. 6/1978 að leita eftir samþykki þeirra, er fari með 75 hundraðshluta atkvæða á skiptafundi, fyrir því að krafa hans fái komist að við skiptin.

Skiptafundur var haldinn í þrotabúinu þann 20. júní 1986. Á honum kom til umfjöllunar skrá bústjóra til bráðabirgða um lýstar kröfur í búið, en samkvæmt henni var heildarfjárhæð þeirra jafngildi kr. 2.386.299.352. Af þeirri fjárhæð lýstu bústjórar sig samþykka að viðurkenndar yrðu kröfur samtals að fjárhæð kr. 1.009.402.958. Þar sem ljóst þótti að eigur búsins væru nægjanlegar til þess að úthlutun fengist upp í almennar kröfur og vegna fjölda umdeildra krafna, var atkvæðisréttur á fundi þessum ákveðinn að hætti 98. og 100. gr. laga nr. 6/1978 og var hann sóttur af hálfu yfir 80 hundraðshluta atkvæðisbærra kröfuhafa samkvæmt nefndri ákvörðun. Að beiðni umboðsmanns sóknaraðila var borið undir atkvæði á fundinum hvort krafa hans, sem í máli þessu er fjallað um, fengi komist að við búskiptin. Fór sú atkvæðagreiðsla á þann veg að enginn greiddi atkvæði með því. Var í kjölfar þess óskað eftir því af hálfu sóknaraðila að krafa hans fengi komist að eftir öðrum heimildum 111. gr. laga nr. 6/1978. Málefni þetta var samkvæmt 2. mgr. 110. gr. nefndra laga tekið á ný fyrir á sérstökum skiptafundi þann 4. júlí 1986. Kom þar fram sú afstaða skiptastjóra í þrotabúinu, sem kjörnir höfðu verið hinir sömu og áður gegndu hlutverki bústjóra til bráðabirgða, að þeir héldu fast við mótmæli sín gegn því að krafa sóknaraðila kæmist að við búskiptin. Var af þeim sökum ákveðið að reka þetta mál til úrlausnar um þetta ágreiningsefni og var það þingfest þann 18. júlí 1986.

III.

Í greinargerð og við munnlegan málflutning hefur sóknaraðili byggt kröfur sínar í máli þessu á þeirri heimild 111. gr. laga nr. 6/1978 að taka megi kröfu, sem berst eftir lok kröfulýsingarfrests, til greina við úthlutun úr búi ef skiptaráðandi telur afsakanlegt vegna búsetu kröfuhafans í öðru landi eða af svipuðum ástæðum að kröfulýsing dróst.

Af hálfu sóknaraðila er þessu til stuðnings vísað til þess að fullnægt sé þeim skilmála þessa ákvæðis að hann sé búsettur erlendis. Í annan stað telur hann að afsakanlegt sé að kröfulýsing hafi dregist þar sem eins og fram komi í framlögðu bréfi hans frá 30. apríl 1986 hafi hann talið sig þegar hafa lýst kröfu í búið. Óeðlilegur dráttur hafi orðið á svari frá bústjórum í þrotabúinu, sem fyrst hafi borist sóknaraðila með „telefax“

sendingu kl. 15:30 þann 13. maí 1986 og þá komið í ljóst að kröfulýsing hafi ekki komið fram af hans hálfu. Sóknaraðili hafi þegar gert nauðsynlegar ráðstafanir til að kröfulýsing bærist í tæka tíð en verulegur fjöldi gagna hafi orðið að fylgja henni. Hann hafi samið sérstaklega við hraðboðasendingarfyrirtæki sem hafi lofað að sendingin yrði komin á áfangastað þann 15. maí 1986, en það hafi brugðist. Hann hafi síðan á skiptafundi leitað samþykkis tilskilins fjölda atkvæðamanna til þess að krafan kæmist að en afstaða stærsta kröfuhafans í búinu hafi komið í veg fyrir að slíkt samþykki fengist.

Af hálfu sóknaraðila hefur jafnframt verið haldið fram að hann hafi ekki fengið tilkynningu bústjóra til bráðabirgða um gjaldþrotið og kröfulýsingarfrest fyrr en í aprílmánuði 1986 og hafi fresturinn þá verið svo langt á veg kominn að honum hafi ekki til jafns við innlenda kröfuhafa gefist kostur á að gera kröfum sínum skil í tæka tíð. Telur sóknaraðili þetta árétta enn frekar réttmæti krafna sinna í máli þessu, þar sem tilgangur 111. gr. laga nr. 6/1978 sé samkvæmt lögskýringargögnum að koma í veg fyrir bersýnilega ósanngjörn málalok.

Þá hefur því einnig verið borið við af hálfu sóknaraðila að í reynd megi telja að kröfulýsing hafi átt sér stað með ritun bréfs hans 13. maí 1986, enda hafi hraðboðasending hennar einungis dregist lítillega fram yfir lok kröfulýsingarfrests.

Af hálfu varnaraðila er vísað til þess að óvefengt sé af sóknaraðila að honum hafi borist tilkynning bústjóra til bráðabirgða þann 21. apríl 1986 þar sem fram komi hvert beina eigi kröfulýsingum, innan hvers tíma þær þurfi að berast og hverjar afleiðingar þess séu að krafa berist ekki í tæka tíð. Sennilegt sé að auki að sóknaraðila hafi borist vitneskja fyrr um gjaldþrotaskiptin vegna samskipta við bústjóra varðandi skil á leigðum vörugámum. Þrátt fyrir þessa vitneskju hafi vafist fyrir sóknaraðila hvort hann hafi enn lýst kröfu eins og séð verði af fyrirspurn hans í bréfi dagsettu 30. apríl 1986. Fyrirspurn þessari hafi bústjórar svarað með „telefax" sendingu 13. maí 1986, þar sem fram kom að engin krafa hefði borist frá sóknaraðila og hafi á ný verið áréttað að kröfulýsingar yrðu að berast skiptaráðanda eigi síðar en þann 15. þess mánaðar. Sóknaraðila hefði verið í lófa lagið að lýsa kröfu til bráðabirgða með telexskeyti eða „telefax" sendingu í síðasta lagi í kjölfar þess. Er af hálfu varnaraðila haldið fram að jafnvel þótt sóknaraðila hafi fyrst borist vitneskja um gjaldþrotaskiptin þann 21. apríl 1986, hafi yfirdrifinn tími enn verið aflögu til að koma kröfum fram, enda hafi kröfulýsingarfrestur í þessu tilviki verið umfram venju langur af tilliti til erlendra kröfuhafa. Orsakir þess að krafan hafi ekki borist í tæka tíð geti þannig ekki talist afsakanlegar, heldur sé þar tómlæti sóknaraðila um að kenna.

Af hálfu varnaraðila er einnig vísað til þess að sú sérstaða, sem 111. gr. laga nr. 6/1978 veitir erlendum kröfuhöfum, eigi eingöngu við ef þá skortir vitneskju um gjaldþrotaskiptin og lok kröfulýsingarfrests. Tilgangur ákvæðisins sé að sporna við ójafnræði af völdum vitneskjuleysis sökum erlendrar búsetu en ekki að gefa erlendum kröfuhöfum, sem fengið hafa nauðsynlegar upplýsingar í tæka tíð, forréttindi umfram innlenda kröfuhafa. Sóknaraðili hafi valið þann kost að fela hraðboða að koma kröfu sinni á framfæri og hljóti vanefndir hans á fyrirheitum um skil hennar að vera á áhættu sóknaraðila. Engir sérstakir örðugleikar hafi verið til staðar sem geri að verkum að ætla þurfi sóknaraðila lengri tíma til sendingar kröfu sinnar en öðrum kröfuhöfum.

Telur varnaraðili að framangreind atriði leiði til þess að heimild 111. gr. laga nr. 6/1978 eigi ekki við um sóknaraðila, enda yrðu þau málalok, að krafa hans komist ekki að við skiptin ekki ósanngjörn í ljósi þeirra möguleika sem sóknaraðili átti úr að velja til að koma kröfu sinni á framfæri.

IV.

Eins og kröfugerð og málatilbúnaði aðila þessa máls er háttað, er úrlausnarefni þess eingögnu hvort heimildarákvæði 111. gr. laga nr. 6/1978 eigi við um kröfulýsingu sóknaraðila, þannig að hún komi til frekari álita við skipti á þrotabúi Hafskips hf. Málið hefur af hvorugum aðila verið rekið með hliðsjón af því hvort krafa sóknaraðila yrði viðurkennd með þeim hætti sem henni er lýst, ef komist verður að þeirri niðurstöðu hér að farið skuli með kröfulýsingu sóknaraðila eins og hún hefði borist í tæka tíð. Verður ekki séð að réttarfarsreglur standi því í vegi að leyst verði úr ágreiningsefni þessa máls einu sér með þessum hætti.

Þegar virt eru þau fyrirmæli 111. gr. laga nr. 6/1978, sem ágreiningsefni þessa máls varða, þykir verða að skýra þau á þann veg að þeim sé ætlað að jafna aðstöðu erlendra lánardrottna, sem ekki hafa átt þess kost að öðlast vitneskju um gjaldþrotaskipti hérlendis með opinberri birtingu innköllunar eða öðrum þeim hætti, sem innlendir kröfuhafar geta notið hagsbóta af. Í greinargerð með þessu ákvæði í frumvarpi því, er varð að nefndum lögum, segir eins og sóknaraðili hefur bent á, að tilgangur þess sé að koma í veg fyrir bersýnilega ósanngjörn málalok. Ummæli þessi þykja ekki gefa tilefni til að álykta að erlend búseta kröfuhafa ein sér veiti honum forréttindi umfram innlenda kröfuhafa, ef sýnt þykir að hann hafi öðlast vitneskju um gjaldþrotið með slíkum fyrirvara að hann hafi átt þess sanngjarnan kost að koma kröfum sínum á framfæri.

Óumdeilt er í máli þessu að sóknaraðili hafi svo víst sé öðlast vitneskju um gjaldþrot Hafskips hf. og kröfulýsingarfrest í búið eigi síðar en 21. apríl 1986, en sem áður segir er eintak dreifibréfs bústjóra áritað um mót-

töku sóknaraðila þann dag. Í bréfi þessu kemur fram að bú félagsins hafi verið tekið til gjaldþrotaskipta og að innköllun til skuldheimtumanna hafi verið gefin út með þeim réttaráhrifum að frestur til kröfugerðar á hendur búinu renni út þann 15. maí 1986. Efni bréfsins er á þann veg að það gefur viðtakanda þess ekkert tilefni til að ætla að þegar sé komin fram kröfulýsing af hans hálfu. Ljóst er og af gögnum, sem sóknaraðili hefur lagt fram í málinu og hann nefnir „innanhúss minnisblöð" í greinargerð sinni, að honum hafi verið kunnugt um gjaldþrotaskiptin allnokkru fyrr. Í einu slíku minnisblaði, sem virðist dagsett þann 18. febrúar 1986, kemur fram heiti hins gjaldþrota félags undir fyrirsögninni „Future claims", en síðar, þar sem ótilgreindur ritandi orðsendingarinnar tiltekur hver fyrstu viðfangsefni nýs starfsmanns þurfi að verða varðandi Hafskip hf., segir að senda þurfi bústjóra ábyrgðarbréf til þess að fá staðfest að sóknaraðili sé talinn á skrá um kröfuhafa og með hverri fjárhæð það sé. Í annarri slíkri orðsendingu, sem dagsett er þann 3. mars 1986, kemur fram að hlutaðeigandi starfsmanni sóknaraðila sé kunnugt um að bú Hafskips hf. sé komið til gjaldþrotaskipta og þurfi hann að lýsa heildarkröfu sinni í búið. Segir ennfremur að í janúarmánuði muni hafa átt að berast formleg tilkynning bústjóra um gjaldþrotið og kröfugerð. Í bréfi sóknaraðila, sem dagsett er síðan þann 30. apríl 1986 og áður hefur verið nefnt, segir að hann telji að kröfum hans hafi þegar verið lýst, en vegna starfsmannabreytinga innan félagsins sé óljóst hvert umfang krafnanna sé og hvort ástæða sé til að breyta þeim vegna síðar tilkominna atvika. Bréfi þessu er svarað skömmu fyrir lok kröfulýsingarfrests, en þó með þeim fyrirvara að enn hefur þess verið kostur að koma kröfulýsingu á framfæri til bráðabirgða með símskeyti eða öðrum áþekkum hætti. Í ljósi þessara atriða verður ekki séð að sóknaraðila hafi skort vitneskju um málsatvik og fresti til kröfugerðar með þeim hætti, að erlend búseta hans hafi tálmað að hann kæmi kröfum sínum á framfæri innan kröfulýsingarfrests, enda þykir hann sjálfur verða að bera hallann af því að hafa ekki gert sér ljóst vegna eigin ástæðna hvort kröfu hans hafi þegar verið lýst í búið.

Sem fyrr greinir hefur sóknaraðili borið því við að hann hafi samið við hraðboðafyrirtæki um sendingu kröfulýsingar sinnar, en fyrirheit þess um að krafan yrði komin til skila fyrir lok kröfulýsingarfrests hafi brugðist. Telur sóknaraðili kröfulýsingu sína væntanlega hafa borist hingað til lands á lokadegi kröfulýsingarfrests, þótt hún hafi ekki verið afhent viðtakanda fyrr en deginum síðar. Hefur af hálfu sóknaraðila ennfremur verið látin í ljós sú skoðun að í ljósi atvika megi líta svo á að kröfu hans hafi í reynd verið lýst með gerð kröfulýsingar, enda hafi hún borist skiptaráðanda innan sólarhrings eftir lok kröfulýsingarfrests. Þótt í lögum segi ekki afdráttarlaust að krafa þurfi að berast í hendur skiptaráðanda innan kröfulýsingarfrests, þykja efnisrök leiða til að skýra beri lagaákvæði um kröfulýsingarfrest á

þann hátt, auk þess að sú skýring á sér stoð í undantekningarlausri framkvæmd. Í ljósi þess tíma, sem sóknaraðili átti til reiðu til kröfugerðar og þeirra möguleika sem hann átti til að verja hagsmuni sína með skjótum hætti þegar honum barst endanleg staðfesting á því þann 13. maí 1986 að krafa hefði ekki komið fram af hans hálfu, þykja vanefndir viðsemjanda hans við skil á kröfulýsingu ekki slíkar afsakanlegar ástæður fyrir drætti kröfulýsingar sem 111. gr. laga nr. 6/1978 tekur til.

Samkvæmt því sem nú hefur verið rakið þykja ekki vera forsendur til að fallast á þá kröfu sóknaraðila að kröfulýsing hans í þrotabú Hafskips hf. komi til álita við búskiptin samkvæmt heimild í 111. gr. laga nr. 6/1978. Rétt þykir þó að málskostnaður í máli þessu verði látinn falla niður.

Það athugast að í máli þessu hafa verið lögð fram allmörg skjöl á erlendu tungumáli án þess að þeim hafi fylgt þýðing á hið lögboðna þingmál, sbr. 40. gr. laga nr. 85/1936.

Markús Sigurbjörnsson borgarfógeti kvað upp úrskurð þennan.

Úrskurðarorð:

Hafnað er kröfu sóknaraðila, Trans Container Leasing UK Ltd. vegna Trans Container Technical A.G., um að kröfulýsing hans í þrotabú Hafskips hf. fái komist að við búskiptin.

Málskostnaður fellur niður.